Людвік Якобовский.

Посмертна згадка.

Людвік Якобовский, один із найбільш талановитих молодих поетів Німеччини, помер 2 грудня 1900 у Берлині. Він родив ся 21 січня 1868 у Стрельні в Познанщині; рід його, як судити по прізвищу, був колись певно славянський. Учив ся в Берліні і вже в 20-ім році житя видав свій перший збірник поезий п. з. Aus bewegten Stunden. Небавом потім видав два нові збірники своїх молодечих поезий: Funken і Aus Tag und Traum. У них знати ще вплив Детлєфа Лілієнкрона і аж поезиї видані п. з. Leuchtende Tage показали його великий самостійний ліричний талант. Німецькі критики величають форму, мельодийність, природність, гадки і глубоке чутє в його поезиях. Крім поезий писав він також оповіданя, повісти (н. пр. Loki) і драматичні штуки. З його оповідань друкував ся цілий збірник п. з. „Und der Satan lachte“ у фейлєтонах черновецької „Буковини“ (два оповіданя з сего збірника були також друковані у Літ. Наук. Вістнику); в „Буковині“ друкувало ся також його оповіданє „Мудрий шейк“. Годить ся ще вказати на одну дуже симпатичну черту в діяльности сего письменника. Він любив дуже свій простий народ, робітників і селян, і для них видавав дуже дешеву бібліотеку що найліпших поезий ріжних поетів. Сї книжечки розходили ся тисячами. Загалом лишив по собі славу дуже талановитого лірика і оповідача та горячого народолюбця.

Ми, Українці, втратили через Якобовского доброго приятеля, що цікавив ся нашим письменством і помагав нам познайомити з ним Німців. В році 1898 з нагоди ювилею Котляревського помістив він у своїм вістнику „Die Gesellschaft“ довшу статю О. Маковея про наше письменство і „Битву“ Кобилянської. „Ви ба-

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-07-12 17:19 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112001469433
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

чите з того — писав він до Кобилянської — що се в мене була справа серця дати місце в сім числї Gesellschaft українському письменству". Потім 1899 надрукував у своїм вістнику „Лист" В. Стефаника, котрий йому дуже вподобав ся. „Менї все буде мило — писав він Кобилянській 1 марта 1899 — коли ви будете менї присилати такі славні (famose) робсти. Менї здаєть ся, що у вашій укр. лїтературі повно предивних талантів, і я буду мати собі за честь, коли з ними помалу познайомлю нїмецьку публїку. Мушу вам ще сказати, що ваша новеля „Битва" тут просто здивувала людей (hat direkt Aufsehen erregt), і я також уважаю її одною з найсильнїйших проб таланту, які менї доводило ся стрічати останнього року". Зацїкавившись так нашою лїтературою, вдавав ся він до мене, щоб я вибрав кілька українських новель, щоб їх видати по нїмецьки разом.

Вибір був трудний о стілько, що мало хто з нас знає докладно смак нїмецької публїки, тай я не знаю його. У Нїмців, навіть визначних, дивні понятя про нас, як показало ся н. пр. в їх оцїнках новель нїби з нашого житя, що видав Hans Weber Lutkow п. з. Schlummernde Seelen. Після того, що Нїмцї пізнали з російської лїтератури, богато з них рішило, що Русь, се дика країна з дикими людьми. А що в них Russen і Kleinrussen — се один народ, то і ми також „дикуни з краю медведів, з Азиї" і т. п. Лютков змалював таких дикунів, а Макс Буркгард у ч. 288 часописи „Die Zeit" (1900 року) цїлком наївно сказав ось що: „Нам західно-евровейцям може звірська здичілість, описана в сих оповіданях з Руси (Kleinrussland), здавати ся дивною і противною (befremdend); але з російської лїтератури ми вже давно пізнали, що в азийській (?!) частинї Европи мабуть щоденним обявом є се, що у нас є тілько виємком, бо ми переживаємо тільки перші стадиї унаслїдженої горівчаної зарази". Що за думки про нас! Я навів сю оцїнку Буркгарда тілько на доказ, що й інтелїґентні Нїмцї не знають про нас майже нїчого. Писав про нас симпатично у свій час Француз, на приклад у збінику Vom Don zur Donau, але в нїмецькім лїтературнім галасї що значить один голос неголосного письменника? Якобовский збирав ся поїхати до Росиї, щоби пізнати її лучше. „Для нас, себ-то для Нїмців — писав він 18 жовтня 1899 — має се величезне тихе-мовчазливе царство, щось несамовите у собі, але мої приятелї, що бували в Росиї, вертали ся звідтам дуже одушевленими. Менї здаєть ся,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-07-12 17:19 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112001469433
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

що ступивши ногою на російську землю, треба нам відкинути цілу купу пересудів". От і бачимо: в одних Німців Росия — се дика країна, а другі нею просто одушевлені, бо очивидно пізнали в ній тілько те, що красше. Нічого й казати, що коли Німці так думають про Росиян, а попри них і про нас, то треба би їм показати наше дійсне житє, хоч перекладами з нашої літератури. Українці такі, як їх змалював Лютков, можуть Німців тілько „дивувати", як рідкі звірі в менажериї. Правда, що і в нас бажанє розвитку і добра загалу подиктувало неодному письменникови дуже песимістичні гадки про наш нарід і такі самі образки з його житя, такі що вже туга бере читача за давніми Наумами Дротами та Марусями; все-ж таки можна наших людий в оповіданях показати сьміло Німцям з пересьвідченєм, що се наші люди, а не якісь Готентоти з заспаними душами. От тому й придались би дуже німецькі переклади з нашої літератури. І французькі придались би, як би можна доступити до французьких журналів та попасти на смак Французам.

О. Кобилянська переклала по німецьки на першу збірку оповіданя Франка, Кобринської, Стефаника, Олени і Ларісси Косачів, Маковея, Мартовича і свої, лишаючи детальнійший вибір до волї Якобовскому. А я додав передмову до збірки з самими звичайними вістками про нас. Про сю збірку писав Якобовский 28 квітня 1900: „Загалом збірка незвичайно інтересна, і я певний, що вона викличе у німецької публіки глубоке і тривке зацікавленє". Накладу приняв ся Е. Пірзон у Дрезденї і збірка повинна би вийти, як було умовлено, з початком 1901 р.; але може бути, що із смерти Якобовского вийде яка шкода і для сего видавництва. Крім сего видавництва Якобовский старав ся ще видати новелї і „Царівну" Кобилянської по німецьки. В лїтї 1899 познайомив ся він у Берлїнї також із Ларіссою Коссачівною, що жила там якийсь час, і писав потім, що богато дечого довідав ся від неї про наше житє. Як видко, Якобовский шукав нагоди і способів, пізнати Українців і познайомити з ними своїх земляків — і тому нам щиро жаль, що помер так перед часом. Тиф позбавив житя сего многонадійного письменника.

Осип Маковей.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-07-12 17:19 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112001469433
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google